

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОСЛІДОВНИЙ ПЕРЕКЛАД

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма
«Німецька мова і література»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація
«035.043 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – німецька»

Галузь знань
03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Послідовний переклад
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Викладач (-і)	Ткачівська Марія Романівна
Контактний телефон викладача	(0342)596141
E-mail викладача	maria.tkachivska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекційні, семінарські заняття
Обсяг дисципліни	90 годин (3 кредити ЄКТС)
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	середа 13.50
2. Анотація до курсу	
Курс «Послідовний переклад» передбачає засвоєння видів і жанрів усного перекладу. Студенти мають можливість оволодіти специфікою усного послідовного перекладу та застосовувати її на практиці. На завершальному етапі вивчення навчальної дисципліни студенти здатні аналізувати якість усного послідовного перекладу, володіти навичками його здійснення та самостійно перекладати. Курс спрямовано також на розвиток здатності студентів самостійно удосконалювати знання та вміння шляхом самостійного тренування та здійснення усного перекладу.	
3. Мета та цілі курсу	
<u>Метою</u> вивчення курсу є забезпечення студентів знаннями з теорії усного перекладу, фахової термінології та практичними навичками для аналізу усних перекладів і подальшого самостійного здійснення перекладів. Метою курсу передбачено розкрити загальні питання теорії перекладу; ознайомити студентів з основними моделями та закономірностями процесу перекладу; забезпечити глибоке засвоєння видів і жанрів перекладу та їх використання для правильного відтворення значень комунікативних одиниць мовою перекладу; навчити студентів розрізняти особливості послідовного й синхронного перекладу; навчити студентів розрізняти і використовувати різні види трансформацій; ознайомити студентів з поглядами відомих перекладознавців на усний переклад; показати багатство виражальних засобів української мови; ознайомити студентів із труднощами перекладу безеквівалентної лексики, сленгу, жаргону, молодіжної лексики; розглянути способи перекладу фразеологічних одиниць; розвинути у студентів навички вибору перекладацького інструментарію для відтворення лексичних та фразеологічних одиниць при перекладі.	
4. Програмні компетентності	
<u>Загальні компетентності</u> • Здатність бути критичним і самокритичним. • Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. • Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. • Здатність спілкуватися німецькою мовою. • Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. • Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. • Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. • Здатність генерувати нові ідеї (креативність). • Усвідомлення принципів академічної доброчесності. <u>Фахові компетентності</u> - здатність оволодіти основними принципами усного перекладу; - здатність розрізняти особливості перекладу різних трансляторних жанрів; - здатність використання різних типів і видів перекладу для правильного відтворення значень комунікативних одиниць мовою перекладу; - здатність розрізняти і використовувати різні види трансформацій; - здатність вільно користуватися спеціальною трансляторною термінологією в обраній галузі досліджень;	

- здатність вибрати перекладацький інструментарій для відтворення лексичних та фразеологічних одиниць при перекладі, критично осмислювати запропоновані завдання.

5. Програмні результати навчання

- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- Організувати процес свого навчання й самоосвіти.
- Самостійно аналізувати наукову інформацію про граматичні дослідження з метою підвищення лінгвістичної ерудиції.
- Використовувати набуті теоретичні знання з усного перекладу при здійсненні усних перекладів.
- Здійснювати аналіз чужого і власного перекладу.
- Вміти заповнювати лакуни.
- Розуміти потребу застосування компресії та декомпресії.
- Розуміти лексичні і граматичні явища та підходи до їхнього аналізу при здійсненні лексичних та граматичних трансформацій у перекладі.
- Аналізувати лексичні одиниці з точки зору їх семантичної структури, словотвірного потенціалу, зміни значення слова, сполучуваності, фразеологічних одиниць української та іноземної мови; розмежовувати випадки омонімії і полісемії, а також типи контекстів.
- Використовувати отримані знання з лексикології для аналізу явищ лексикології сучасної німецької та української мов (багатозначності слова, омонімії, синонімії та ін.); здійснювати зіставлення мовних явищ лексичного рівня варіантів німецької та української мов і ширше – лексичних систем німецької і рідної мов; аналізувати словотвірні процеси та семантичні особливості лексичних одиниць в обох мовах; реферувати наукову літературу з дисципліни.
- Розрізняти й аналізувати частини мови, визначати їх граматичне значення та здійснювати морфологічний аналіз слова, синтаксичний аналіз словосполучення та речення мови оригіналу, співставляючи їх із мовою перекладу.
- Розрізняти й аналізувати синтаксичні одиниці: словосполучення, речення, текст, проблеми їх класифікації, семантики, прагматики тощо, вміти змінювати синтаксичні структури в мові перекладу.
- Дотримуватися правил академічної доброчесності.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекційні заняття	12
Семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	035 Філологія	2	В

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Форма заняття	Літера- тура	Завдання, год	Вага оцін ки	Термін виконання

Тема № 1. Компресія і декомпресія при перекладі. 1.

1. Лексичні та граматичні аспекти усного перекладу.

Заміна складного речення простим.

2. Вилучення елементів речення.

3. Членування речень.

4. Компресія за рахунок вживання аббревіатур, адвербіаль-

2

4

5

них дієслів. 7. Декомпресія як наслідок розбіжностей у лексичному наповненні та структурі мов.			
Тема № 2. Золоте та срібне правило перекладача. 1. Семантичні аспекти усного послідовного переклад Компенсація та пропуски. 2. Успіх перекладача. Трансляторні помилки. 3. Золоте та срібне правило перекладача.	2	4	10
Тема № 3. Текстові жанри та їхні особливості. 1. Інформаційне повідомлення. 2. Дискусія. Перемовини. 3. Декларація. 4. Публічний виступ. Промова.	2	4	5
Тема № 4. Труднощі послідовного перекладу. 1. Процес послідовного перекладу. 2. Завдання усного перекладача при послідовному перекладі. 3. Труднощі при послідовному перекладі і шляхи їх вирішення. 4. Переклад з аркуша. 5. Комунальний переклад. 6. Переклад офіційної доповіді.	4	2	5
Тема № 5. Основи скоропису. 1. Переваги перекладацького скоропису над іншим формами фіксування тексту. 2. Категорії скорочення. 3. Скорочений літературний запис. 4. Основні принципи скоропису. 5. Основні символи скоропису.	2	2	5
Тема 6. Синхронний переклад – альтернатива послідовному? 1. Види синхронного перекладу. 2. Недоліки та переваги синхронного перекладу. 3. Компетенції та здібності усного перекладача.	2	2	10
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання навчальної дисципліни відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Допуск до заліку становить максимум 50 балів, бал за складання заліку (підсумковий контроль) становить максимум 50 балів.
Вимоги до здачі послідовного перекладу	Передбачено один підсумковий переклад (переклад промови - максимум 10 балів) та два поточних (переклад інших жанрів – максимум по 5 балів кожна).
Семінарські заняття	Оцінюються відвідуваність усіх занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 30 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 1.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на

	заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків на заняття без поважної причини, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять. При виставленні допуску до заліку (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали окремих завдань.
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік. Форма здачі – усна. Здобувачеві пропонується послідовний переклад уривку промови та його аналіз. Максимальна кількість балів за залік – 50 балів (по 25 балів за кожен вид роботи). Студент, який не набрав 25 балів за відомістю №1, користується правом перескладання іспиту за відомістю №2.

7. Політика курсу

Студент повинен добросовісно готуватися до всіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.

Усні роботи

Програмою курсу передбачена 1 підсумкова робота (переклад уривку промови) із максимальною оцінкою 10 балів.

Академічна доброчесність:

Користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання усного завдання є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування. Порушення академічної доброчесності студентами регламентується Кодексом честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Відвідування занять

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття. Враховуються результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять. На консультаціях викладача студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять і письмової роботи.

8. Рекомендована література

Базова

1. Гамзюк М. В. Емотивність фразеологічної системи німецької мови (досвід дослідження в синхронії та діахронії): автореф. дис. ... доктора філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2001. 31 с.
2. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Теорія та практика перекладу (німецька мова) : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця : Нова книга, 2006. 592 с.
3. Іваницька М. Л. Мовна особистість перекладача як чинник впливу на продукт перекладу (на матеріалі роману Б. Леберта «Крейзі»). *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*. 2012. Вип. 21. С. 147–159.
4. Іваницька М. Л. Особистість перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах : монографія. Чернівці: Книги. XXI, 2015. 607 с. Коваленко А. Я. Науково-технічний переклад: Навчальний посібник.– Тернопіль: Вид-во Карп'юка, 2001.– 284 с.
5. Коломієць Л. В. Перекладознавчі семінари: методологічно-стильові орієнтири в українському поетичному перекладі від кінця ХІХ до початку ХХІ століття (на матеріалі перекладів англословної поезії та поетичної драми): навчальний посібник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. 495 с.
6. Коломієць Л. Український художній переклад та перекладачі 1920-30-х років. Вінниця : Нова Книга, 2015. 360 с.
7. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу: Навч. посібник для студентів. — Київ: Юніверс, 2003. — 280 с.
8. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад).– Вінниця: Нова Книга, 2003.– 448с.
9. Мізін К. І. Методологічні проблеми відтворення «чужокультурної» інформації в мовних знаках: симбіоз зіставної лінгвокультурології та перекладознавства. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2016. Випуск 10. С. 294–300.
10. Мізін К. І. Уникнення перекладацьких помилок при відтворенні англійською мовою назв «чужих» емоцій: корпуснобазована методика. *Лінгвістичні студії*. 2021. Вип. 41. С. 341–352.
11. Ребрій О. В. «Образ перекладача» vs «образ автора»: взаємодія чи протидія? *Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки*. 2011. Вип. 56. С. 170–174.
12. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі : монографія. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 376 с.
13. Ребрій О. В. Вступ до перекладознавства : конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 116 с.
14. Albrecht J. Grundlage der Übersetzungsforschung. Übersetzung der Linguistik. Tübingen: Gunter Narr Verlag, 2005. 313 S.
15. Albrecht J. Literarische Übersetzung. Geschichte. Theorie. Kulturelle Wirkung. Darmstadt : Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 2009. 363 S.
16. Kade O. Zufall und Gesetzmäßigkeit in der Übersetzung. Leipzig : Enzyklopädie, 1968. 128 S.
17. Kolb W. Sprachvarietäten (Dialekt/Sozionaekt). *Handbuch Translation*. Snell-Hornby, Mary u.a. (Hrsg.), Tübingen : Stauffenburg Verlag Brigitte Narr, 1998. S. 278–280.

18. Koller W. Einführung in die Übersetzungswissenschaft. 2. Auflage. Wiebelsheim : Quelle & Meyer, 1983. 291 S.
19. Koller, Werner). Probleme der Übersetzung von Phrasemen. In: Burger, H. / Dobrovolskij, D. / Kühn, P. / Norrick, N. (Hg.): *Phraseologie. Ein internationales Handbuch zeitgenössischer Forschung*. Bd. 1. Berlin, 2007. S. 605–613.

Додаткова

20. Лановик З. Художній переклад як проблема компаративістики // Літературознавча компаративістика. — Тернопіль, 2002. — С. 256–271.
21. Лановик М. Перекладознавчі проблеми компаративістики крізь призму літературознавчих теорій // Літературознавча компаративістика. — Тернопіль, 2002. — С. 272–309.
22. Москаленко М. Тисячоліття: переклад у державі слова // Тисячоліття: Поетичний переклад України-Русі. — Київ: Дніпро, 1995. — С. 5-38.
23. Мушніна О.О. Об'єктний предикативний інфінітивний зворот як проблема перекладу (на матеріалі англійських науково-технічних та художніх текстів) // Філологічні студії. — Луцьк, 2004. - № 1 (25). — С. 61-67.
24. Прокопенко, А. В. Конфліктні стратегії політдіяча в аспекті стратегій перекладу (на основі американського політінтерв'ю) // Філологічні трактати. — 2012. — Т. 4, № 2. — С. 82-88.
25. Ткачівська М.Р. Культурно-емотивні закономірності відтворення лексики обмеженого вжитку в українсько-німецькому художньому перекладі (автореферат), 2021. — 38с. <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/16515>
26. Ткачівська М.Р. Культурно-емотивні закономірності відтворення лексики обмеженого вжитку в українсько-німецькому художньому перекладі. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук за спеціальністю 10.02.16 «Перекладознавство». — Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника МОН України. — Івано-Франківськ, 2021; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна МОН України. — Харків, 2021. — 431 с. <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/16690>
27. Черноватий Л.М., Карабан В.І. Переклад англійської мови: громадсько-політична література. Міжнародні конвенції у галузі прав людини. - Вінниця : Нова книга, 2006. — 272 с.
28. Bassnett S., Lefevere A. Constructing Cultures: Essays on Literary Translation. Topics in Translation (Vol. 11). Clevedon : Multilingual Matters, 1998. 143 p.
29. Gil A. Kultur übersetzen. Zur Wissenschaft des Übersetzens im deutsch-französischen Dialog / Hrsg. von A. Gil und M. Schmeling. Berlin: Akademie Verlag GmbH, 2009. 273 S.
30. Gile D. Opening up in Interpretation Studies. Translation Studies. *An Interdiscipline* / Mary Snell-Hornby, Franz Pöchhacker & Klaus Kaindl (eds). Amsterdam & Philadelphia : John Benjamins, 1994. P. 149–158.
31. Panasiuk I. Polyvarietät der Übersetzung (Translatologie–Studien zur Übersetzungswissenschaft). Hamburg : Dr. Kovač, 2016. 400 S.
32. Teęza Z Pohling H. Zur Geschichte der Übersetzung. *Studien zur Übersetzungswissenschaft (Beiheft zur Zeitschrift Fremdsprachen)*. Leipzig, 1971. S. 125–162.
33. . Üwawsetzung als Sonderfall der Übersetzung. Zur Übersetzbarkeit der komplexen Texte von Zdzisław Wywzynyak / M. Wierzbicka, M. Sieradzka, J. Hom (Hrsg.). *Moderne deutsche Texte. Beiträge der Internationalen Germanistenkonferenz*. Rzeszów, 2004. S. 332–360.
34. Tkachivska M. Zehn Gebote in der postmodernen Literatur und ihre Übersetzung // Begegnungen zwischen der Ukraine und den deutschsprachigen Ländern in Literatur, Sprache und Kultur : XX. UGDV-Tagung. (Lwiw, 27.–28. September, 2013). Lwiw, 2013. S. 250–253.

Методичне забезпечення

1. Ткачівська М. Р. Мовні «заплати» або лихослів'я (перчений хліб перекладача) / М. Ткачівська // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки. – № 3 (286) лютий 2014. – 184 с. – С. 50-57.. М.Р. Ткачівська.
2. [.Інтертекстуальність та цитати доби тоталітарного режиму в німецькомовних перекладах творів Ю. Андруховича](#)
2. М.Р. Ткачівська. [Цитати доби української незалежності в німецькомовних перекладах творів Ю. Андруховича.](#) - Вісник Луганського національного університету.
3. М.Р. Ткачівська. Поетичні вкраплення та їх переклад (на прикладі української та німецької мов) Наукові записки Національного університету «Острозька академія» Серія «Філологічна». Випуск 54. С.300-303.
4. Ткачівська М. Вставні слова і мовне табу (про ще одну проблему лихослів'я) / М. Ткачівська // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – Вип. 126. – 606 с. – С. 266-270.
5. Ткачівська М. Мова гніву або вербальне опоганення / М. Ткачівська; гол. ред. Н. В. Іваницька // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологічна (мовознавство): збірник наукових праць. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – Вип. 19. – 474 с. – С.

Викладач доц. Ткачівська М.Р.